

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 7.

Lýsingarprisur fyri pottireglu: 30 øyr. á forsiðuni,
20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fast
avsláttur í prísnum.

Leygardagin 13. februar 1937.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bilagt á posthúsum, brevasvarstøðum
og skrivstovu. Telf. 143.

11. árg.

England, Týskland og Italia í einum ringi móti socialismuni?

Mr. Eden og hin konservativa ríkisstjórnin, „úlvurin
í roði“ móti fólkaflakksmonnum í Spania?

Blum í Fraklandi trúði skálkinum gott og verður
ti kanska áðrenn 1937 er úti løntur aftur við háð
og spott - ja kanska við at leggja høvdið á blokkin!

Er tað nú so galið?

Fólkasambandið tryggjaði við
longum paragraffum og vøkrum
orðum teimum smærru statunum
ið vóru fólkaflakslagsins limir, grið
og frið og vernd móti øllum
vápnadum álopum. Hesum trúðu
vit, og hesum rósaðu vit, sum
ikkí var at undrast yvir, so
ræðuligt og oyðandi og herviligt
verðaldarkríggið var.

Men tak teir, revarnar. Nei,
lat okkum heldur siga blóð-
hundarnar — teir tvíbeintu!

Hitler, Mussolini, hvat virdu
teir um pappírslépar — fólka-
sambandsviðtøkurnar vóru ikki
annað í teirra eygum.

Vit minnst Abessiníu! Hin
stórsta skemdi, ið Europa hevur
kastað á seg. Sum orðloysingar
og ræðuskitar krupu Eingils-
menninir og Franskmeninir og
allir múgvandi fólkaflakslimir
í hol, krógvaðu seg við halanum
millum beinini. Evnaleyssir lótu
teir hin freka mannúlvni eta
hina fríu lífla tjóðina.

Og nú í Spania! Ikkí smittin
frægari. Mussolini og Hitler við
generálinum Franco á odda eru
nú við at knúsa demokratíið,
fólkavaldið, frælsið og allan frí-
dóm í Spania. Og England sýnist
at vera teirra besta felagsmaður.
Ríkisstjórnin í hesum landi
hevur haft til uppgávu at mæna
um frið, um sáttmálar, um
dittin og um dattin, um ólskindi
og líkindi. Hvat? Er tað fyrri at
halda hjálpin til hina spansku
ríkisstjórnina burturi, og fyrri at
Mussolini og Hitler óforðaðir
kunnu senda tann eina farmin
av kríggsmunnum og kríggis-
amboðum fyrri og annan eftir
til rebellarnar, uppreisnarmenn-
in, hölmennini í Spania?

Hvussu gekk tað t. d. ikki,
tá ið Italia og England undir-
skrivaðu sáttmálan viðvíkjandi
maktstöðuni í Miðalhavinum:
At kalla samstundis sum um-
boðsmaður Mussolinis ritar sítt
navn undir sáttmálan, innskipar
Mussolini — beint tvørturfmóti

andanum í sáttmálanum — í
túsundatali av monnum til bar-
daga í Spania. Og hann hevur
hildið á við hesum síðani, ultan
mun til sáttmálar — vit hava
hoyrt um Malagas fall! At kalla
berir Týskarar og Italiameñ
tóku henda bý fyrri at avskera
sambandið millum Valencia og
Madrid. Hvat ger Englands
konservativa regering ímóðan?
Einki! Jú, hon noktar sínum
monnum at fara til Spania fyrri
at hjálpa fólkaflakksmonnum.
Og líka sum hon ikki skuldi
viðað av, at Mussolini framvegis
hevdði í kvíttanum at „oyssa“
manning til Franco. Jú, trúgv ti.
Hetta „lúrdreyfari“ hevur
arbeiðaraflakkurin í Englandi
nú fingið eyguni opnað fyrri —
og flokkurin er tí á kóki móti
Baldvins-stjórnini og lovar bál
og brand.

Og í Fraklandi er Blum sum
lús millum tveir neg ur. Leggur
hann upp við fólkaflakksmonn-
unum í Spania, eru fascistarnir
á kroppinum á honum — og
so logar Frakland í borgarakrígi,
og blóðið kemur at flóta í
Paris gøtum, og leggur hann
ikkí uppí, og fólkaflakkurin í
Spania tapir, so reisir fjøldin
í Fraklandi seg móti fascismuni
— og so hava vit eisini blóð
rennandi í Parisar gøtum.

Eitt syrgiligt dømi um „ment-
anina“ í Europa 1937!

Ein „herligur“ kapitalismunnar
ávikstur? Hvat heldur tá, mín
lesari?

„Dimma“ tykist at gníggja
sær í hendurnar!

KØDSCENTRALEN
TIL.173. KONGEBROEN TIL.173.

Altíð 1. Kl. ngtt Oksekød,
Paaing og Konserv.
En Gros & En Detail.
Bygdeordrer ekspederes omg.

„SMØRLIKA... ?
„Ja, ... vitaminir!!!

625.000

av tí mikið umrøddu milliónini til „exportørarnar“
sum endurgjald ella kreppustyrk.

Hin parturin verður at biða, til allar fiskagoymslur
eru seldar tómar.

Fáa fiskimenn nakað av hesi millión?

Allir Føroyingar vóru fegnir
yvir fjóðindini, at ríkisstjórnin
vildi bera í uppskot at játta
eina millión sum kreppustudning
til fiskivinnuna.

Tað skal ikki loynast, at teir
flestu fiskimenn ið hvussu er
roknaðu við, at milliónin eisini
rakk teimum — men hvussu,
var ikki teimum greitt.

At fiskimenn hava haft grundir
til at vænta hetta, skuldi so
verið, so satt sum eingin er
rættur harðari og meinari av
kreppuni enn teir. Tær flestu
samráðingar millum ministerið
og vinnulivsoddarnar um ein
tryggjaðan minstapris vildi í
royndum sagt tað sama sum
35 øyru til fiskimennin, hvørja
ferð útgerðarmennin ella
exportørarnir fingi 65 — kontrakt
býtið!

Forúðsetingin, at fiskimennir

skuldu vera við, var eisini
frammi undir samráðingunum
um kreppustudningin í seinastu
tingsetu — tryggjan av minsta
prísnum var eisini tá hitt
principala kravið. Tað skuldi tá
verið rimiligt, „logiskt“ og rætt-
vist, um kreppunevndin, ið
hevdði innstilligina til amt-
mannin ella rættari ministerið
viðvíkjandi býtinum til viðgerðar,
innstillaði, at kreppustudningurin
varð býttur fmillum útgerðar-
menn (eksportørarnar) eftir
kontraktini fmillum fiskimenn
og útgerðarmennin. Men so
varð ikki.

Nevndin var ikki bert „passive“
í hesum, men hon feldi eitt
uppskot frá javnaðarmonnum
um hesa býting. Fiskimenn vita
so, hvar ið andsvárið liggur.

Men orðtakið sigur: „sum
maður reiður, liggur hann!“

Logtingstiðindi.

Tey „referate“, sum framkoma
í bløðunum av orðaskiftinum á
Føroya logtingi, eru ógviliga
nógv stýtt vegna tað líta pláss
í teim føroysku bløðunum.

Vegna tess, at skrivararnir ikki
duga at stenografera, hendir tað
seg eisini, at teir bert fáa ein
part av røðuni — stundum
bert tann partin, sum minst
hevur uppá seg. Soleiðis eru
tvey „referate“ prentað í „Dimma-
lætting“ nr. 4 í ár. Annað nevnist
„Færøsk Fæderlandshistorie i de
færøske Skoler“, og hitt „Islandsk
(norrønt) Sprog i de færøske
Skoler.“

Um søguna refererar blaðið
undirskrivaða soleiðis: „Hvis en
færøsk Historie betyder mere
Undervisning i vore Skoler, saa
vil jeg frabede mig den, da vi
har mere end nok at gøre i
Forvejen. Vi bør ikke lægge
nye Byrder paa Lagtinget, naar
Forholdene er saa vanskelige
som nu. — Jeg vil bede Patur-
sson om at paavise Indtægter,
saaledes at vi kan gennemføre
de Krav, der stilles til os. Jeg
vil være med til at støtte denne
Sag under Forudsætning af, at
Erhvervslivet samtidig ophjæl-
pes.“

Hesum viðvíkjandi loyvi eg
mær at skoyta nokur orð uppí.
Henda sakin varð reist av hr.
J. Patursson og gekk út uppá,
at logtingið skuldi móti góðari
samsýning fáa ein mann at
skriva eina Føroyasøgu hóskandi
til skúlabrúks. Hertil ynskti eg
at siga, at vit hava tær Føroya-
søgur: eina um Sigmund, Trond,
Leiv Óssursson o. s. fr. Tann
bókin handlar bert um tær
fyrstu öldirnar av søgu okkara,
meðan hin av hr. H. A. Djur-
huus gongur líka til okkara
dagar. Henda seinna bókin er
kanska nakað lítil, men vit
hjálpast við hana, serliga tá vit
hava hina stóru Føroyinga-
søguna eisini. Hana kann t. d.
skúlin eiga og nýta sum lesibók
til innanlesing.

Meðan eg nevni innanlesing,
vil eg við tað sama siga, at all
sum eitur uttanlesing eigur at
koyrast út úr skúlnum. Í
hesum sambandi havi eg sagt:
„saa vil jeg frabede mig den,
da vi har mere end nok i For-
vejen.“

Tað vil ikki siga, at vit skulu
lata børnini læra aðrar bókur
uttanat og steinga okkara egnu
søgu úti; tað havi eg aldri
hugað um; men av uttanat-
lesing hava vit meira enn nokk.

Harvið meini eg, at tað, sum
skal lærast uttanat, má vera
minst møgulegt, londini og verðis-
partarnar, kanska nakrar býir,
serliga høvuðsstaðar kundir verið
gott at dugað uttanat og so
tabellina aftrat og pára einki
annað.

So er tað hin peningaliga sáðan
av sakini. Har sigur hr. Patur-
sson, at logtingið skal veita góða
samsýning fyrri at skriva eina
Føroyasøgu. Nú veit eg ikki,
hvat ið góð samsýning er; men
í tingsetuni í mars hjálpti eg
harra Patursson at fáa lögtings-
søguna útgivna. Eg og allir
javnaðarmenn greiddu atkvøðu
fyrri at veita 3000 kr. frá ting-
inum, so henda bókin kundir
koma út. Men beint aftaná
royndi eg av allari megi at fáa
nøkrum fátækum fiskimönnum
hjálp til keyp av eini snerpunót.
Tá svaraði tingið, at eingin
peningur var at fáa. Sama svárið
fingu allir, sum søktu um hjálp
til vinnulívið.

Vit javnaðarmenn settu so
uppskot fram um at veita
logtinginum meira inntøkur, so
vit kundu styðja vinnulívið og
samstundis mentunarlívið annað-
hvørt tað so er útgevan av fø-
royskum skúlabókum ella øðrum.
Hetta uppskotið fall.

Aftur í heyst settu vit upp-
skot fram um at veita logting-
inum inntøkur. Hvat gjørdi
harra Patursson tá? Jú, hann
sló seg saman við vinnuflokks-
monnum og talaði bæði seint
tíðliga um, hvussu skeið tað
var at taka avgift av olju og
benzini. Fyrst komu teir fram
við tí, at henda avgift vildi ráða
hin minna mannin. Tá vit so
greiddu teim frá, at vit skuldu
seta maximalprís á hesar vørur,
hildu teir fram við tí, at vit
bert lögdu byrður á einstakar
menn, meðan aðrir loypa fríir.
Tá vit seinni ávsa, at vit til
næstu tingsetu vilja framseta
uppskot á maximalprísir á aðrar
vørur eisini, rópa teir upp um,
at vit vilja leggja byrður á fólk.
Tala vit um einkarsølu, so mála
teir hin óreina upp á veggin
allastaðni. Omaná alt hetta rósa
teir sær av, hvussu góðir teir
eru við Føroyar og Føroyingar,
Føroyasøgu, føroyskt mál, fø-
royskt flagg o. s. fr.

Eg veit, at pengar skulu til
og tí er tað rætt, at eg
segði nakað soleiðis: „Jeg
vil støtte denne Sag under For-
udsætning af, at Erhvervslivet
samtidig ophjælpe.“ Eg segði,
at eg vildi styðja sakina, ífall
uppskotið um inntøkur til lög-
tingið varð viðtikið. (Niðurl.)

J. H. Danbjørg.